

Metropollerde Geçinmek

Nüfusun yoğun olduğu, ürettiğimizden fazlasını tükettiğimiz kentleri "tüketim mekânları" olarak tanımlamak yanlış olmaz. Bu durum başta gıda, giyim, enerji gibi tüm temel ihtiyaçlar için geçerli. Dünya genelinde kentli nüfusunun büyüme hızı göz önüne alındığında temel ihtiyaçları karşılayabilmek gittikçe zorlaşırken kendi kendine yeterliliğin hedef olmasını bir kenara koyalım, gündem hâline dahi gelmiyor. Ancak, kentlerdeki tüketim temel ihtiyaçlarla sınırlı değil. Kökenlerini savaş sonrası ABD'de Yeni Düzen (New Deal) ekonomi modeline dayandırabileceğimiz, 1970'lerle beraber şekillenen ve gelişen kapitalist küreselleşmeyle oldukça hızlanıp yayılan "tüketim toplumu" kentlerdeki tüketim alışkanlıklarını ve eğilimlerini de durmadan değiştirmekte. Piyasa ilişkilerinin hayatın her alanında ana belirleyici hâline geldiği, refahın "tüketim"le, bireyin de "tüketici"yle eş anlamlı kullanıldığı bu dünyada temel ihtiyaçların içeriği ve tanımı değişirken bu tanımı yapan da yine piyasanın işleyişi. Orta sınıfaşan, "mutlu" ve "refah" içinde yaşayan bireyler olabilmemizin ön şartı ihtiyaç olarak gösterilen ürünlere ve hizmetlere sahip olabilmemiz olarak gösterilmekte. Üstelik dayanışma ve karşılıklı ilişkilerinin olabildiğince zayıfladığı, zayıflatıldığı bu dönemde bireyin tüm bunları kendisi elde etmeli, başarmalı. Akışkan hâldeki bilgi, insan ve ürünlerin toplanıp dağıldığı hem merkezler hem de iletim noktaları olarak kabul gören İstanbul gibi metropoller tüketim toplumuna bağlı ilişki ve pratiklerin yoğunlaştığı, kristalleştiği mekânlar olarak öne çıkıyor.

Öte yandan kentler geçinmesi zor yerlerdir. İşlere, hizmetlere ve kaynaklara erişimin eşit olmadığı kentlerde geçimi sağlamak, temel ihtiyaçları karşılamak, içerisinde dışlanmayı, ayrımcılığı, eşitsizliği ve diğer adaletsizlikleri barındıran oldukça karmaşık bir süreç. Uygulamada olan politikaların yanı sıra sistemin düzenli aralıklarla ürettiği krizler geçimi, özellikle de dışa bağımlı, kendi kendine yetemeyen ve eşitsiz kentlerdeki geçimi katmerli olarak güçleştirmekte. Sosyal politikaların törpülediği, kamu ve yurttaşlar arasında tek yönlü bağımlılık ilişkileri yaratacak şekilde ters yüz edildiği ve dayanışmacı ilişkilerin baskılandığı kentlerde yaşamaktayız. Yaşam, geleceğe ötelenen finans araçlarıyla alım gücü şişirilmiş ve üretilen değerle doğrudan ilişkisi bulanık bir tüketim eksenine oturtulmuş durumda.

İçinden geçmekte olduğumuz ekonomik krize bağlı olarak kentlerde geçim konusunu ele alıyoruz. Amacımız bu koşullarda yaşanan ekonomik kriz karşısında kentlilerin geçim sorunlarına ve stratejilerine bakmak. Bu amaçla ihtiyaçların genel olarak ve farklı sınıflar ve gruplarda nasıl tanımlandığı, ekonomik krizlerin kaynağının ne kadar yapısal, ne kadar konjonktürel olduğu, refah devleti biçim değiştirirken belediyelerin kriz sırasında yerel düzeyde sosyal politikalar üretme ve uygulama kapasitesinin nasıl etkilendiği, cevap aradığımız sorulardandı. Bununla birlikte İstanbul'da farklı kesimlerin oluşturduğu kriz dönemi geçim stratejileri ve evrensel temel gelir gibi çözüm önerilerinin uygulanabilirliği ve kapsayıcılığı veya sürekliliği de yine geçim meselesinin geleceğine yönelik sorulara cevapların ipuçlarını sergileyebilir.

